

Іващук Софія Петрівна

студентка ПБ-20-3

Державний Податковий Університет

Навчально-науковий інститут Права

Коротюк Оксана Вікторівна

доктор юридичних наук, професор кафедри

приватного права

Державного Податкового Університету

ЦИФРОВА ТРАНСФОРМАЦІЯ НОТАРІАТУ

Актуальність теми зумовлена постійним рухом держави до покращення і спрощення наявної роботи у системі права України. Нотаріат є важливою складовою механізму правової системи, тому як і всі інші її складові зазнає змін та спрощень.

Метою теми є дослідження цифрової трансформації нотаріату, його реалізації та впливу цього процесу на нотаріальну справу. У кожній зміні є свої переваги та недоліки, які ми хочемо дослідити за цією темою.

Цифрова трансформація нотаріату наразі передбачає собою можливість захистити від підробки документів та зекономити час, який йде на перевірку нотаріальних документів, за допомогою QR-кодів у мобільному додатку Порталу Дії (Дії). Таким чином першим етапом трансформації нотаріату є запровадження перевірки нотаріальних документів електронно. «Нота» є назвою цього проєкту, що діє завдяки Єдиній державній системі е-нотаріату, і над яким спільно працюють Міністерство цифрової трансформації, Міністерство юстиції та Нотаріальна палата України[1].

У постанові Кабінету Міністрів України від 01.07.2022 №745-2022-п визначаються правила формування та проведення перевірки нотаріального документа з електронним ідентифікатором. Так згідно з постановою проєкт реалізують виключ-

но у місті Києві. Відповідно доступ до «Ноти», використання можливості формування документа з QR-кодом мають лише нотаріуси Києва, що здійснюють нотаріальну діяльність, та є у системі е-нотаріату. Обмеження доступу зроблено для поетапного впровадження електронної системи "е-нотаріат" та подальшого її використання в Єдиній державній електронній системі "е-нотаріат" з метою автоматизації нотаріальної діяльності[2].

Електронна копія нотаріального документа може бути надана за запитом і за умови наявності згоди особи, щодо якої вчинено нотаріальну дію. З використанням сканування QR-коду на мобільному пристрої можна отримати інформацію щодо нотаріального документа, а саме таку як: номер реєстрації, тип документа, дату вчинення нотаріальної дії, прізвище, власне ім'я та по батькові (за наявності) нотаріуса, який вчинив нотаріальну дію, та номер свідоцтва про право на заняття нотаріальною діяльністю[2].

Таким чином, завдяки QR-коду можна побачити необхідний нотаріальний документ й відомості про нього. Тому якщо раніше потрібно було чекати до двох робочих днів, щоб отримати, до прикладу, підтвердження чи спростування того, що довіреність видана була саме тим нотаріусом, то з «Нота» цього робити не потрібно, адже вся необхідна інформація доступна онлайн в Дії[1].

Як можна побачити, QR-коди, що є електронними ідентифікаторами, в нотаріальних документах мають багато переваг та можливостей: захист від підробки документів; усі нотаріальні документи будуть зареєстровані в єдиній системі е-нотаріату; електронні документи створюють такі умови, що більше не буде потрібно робити сканкопії чи фотографувати нотаріальні документи; відсутність паперових книг та журналів; автоматичні звіти; швидкий процес перевірки нотаріальних документів за QR-кодом тощо[3].

Як було зазначено раніше, над е-нотаріатом працює Нотаріальна палата України. Поступове впровадження та те, що задіяні всі необхідні органи для цього є тим, що надає змогу

якнайефективніше пропрацювати цифрову трансформацію нотаріату. На одній з конференцій підкреслювали, що для переходу на Е-нотаріат необхідне створення Електронного реєстру нотаріальних дій або Електронної нотаріальної інформаційної системи «Е-Notar» [4].

Електронний реєстр нотаріальних дій має певні гарантії безпеки даних, які забезпечується державою, а саме Міністерством цифрової трансформації та технологій України, та свої відмінності від паперових документів. Зміни у законодавстві при цифровій трансформації нотаріату забезпечуються поки тільки законом України "Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо забезпечення цифрової трансформації нотаріату"[5].

Можемо визначити такі переваги впровадження е-нотаріату та подальшого розвитку як: швидкість і доступність (єдиний електронний реєстр нотаріальних дій є зручним для збереження, пошуку усіх вчинених нотаріальних дій; перегляд необхідних відомостей онлайн; електронне робоче місце нотаріуса, що дозволяє робити автоматичні звіти, створювати проєкти нотаріальних документів на основі розроблених зразків документів; легке отримання електронно копій необхідних документів; взаємодія з клієнтами онлайн тощо); захист від підробки документів; зменшення використання паперової документації завдяки діджиталізації, що дозволить зменшити кількість помилок в обробці даних та підвищити ефективність роботи; зменшить витрати на паперову документацію та допоможе зменшити споживання природних ресурсів, до прикладу, деревини; є тим етапом, який необхідний для сучасних людей, що переважно користуються комп'ютерами чи смартфонами для виконання різноманітних завдань.

Однак е-нотаріат має свої недоліки. Важливо забезпечити належний захист даних та мати правову базу, зробити систему доступною для всіх громадян України. Зокрема, щоб е-нотаріат був зручним для тих, хто не здатен опанувати нові технології: особам похилого віку, особам з інвалідністю тощо.

Можемо запропонувати такі шляхи вирішення проблеми:

1. Надати змогу отримання нотаріальних послуг так, як і раніше: через традиційні канали зв'язку, такі як особистий візит до нотаріуса.

2. Створення можливості зміни інтерфейсу для людей із порушенням зору. Таке практикується вже не одним сайтом чи застосунком, зокрема застосовують і на офіційних сторінках державних органів. До прикладу, Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України.

Таким чином, для того, щоб зробити висновки та побачити усі переваги та недоліки цифрової трансформації нотаріату, слід протестувати систему «е-нотаріат», через яку буде працювати проєкт «Нота», зокрема, чи повноцінно забезпечує такий продукт вимоги щодо захисту прав громадян: надійність і безпеку; належну технічну та правову базу; доступність для нотаріусів та громадян, що звертаються для вчинення нотаріальних дій; збереження даних, що вносять у цю систему, їхня конфіденційність; зрозумілість і легкість при використанні е-нотаріату.

Список використаної літератури

1. Захист від підробки документів та економія часу: відтепер у Дії можна перевірити нотаріальні документи з QR-кодом: Портал Дія, 02.11.2022. URL: <https://diia.gov.ua/news/zahist-vid-pidrobki-dokumentiv-ta-ekonomiya-chasu-vidteper-u-diyi-mozhna-pereviriti-notarialni-dokumenty-z-qr-kodom> (Дата звернення: 24.04.2023)

2. Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Правил формування та проведення перевірки нотаріального документа з електронним ідентифікатором» від 01.07.2022 № 745-2022-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/745-2022-p#Text> (Дата звернення: 24.04.2023)

3. Цифровізація нотаріату: перевірити нотаріальний документ з QR-кодом можна у застосунку Дія: інтернет-ресурс «Міністерство юстиції України», 02.11.2022. URL: <https://minjust.gov.ua/news/ministry/tsifrovizatsiya-notariatu-pereviriti-notarialniy-dokument-z-qr-kodom-mojna-u-zastosunku-diya> (Дата звернення: 24.04.2023)

4. Електронний реєстр нотаріальних дій за міжнародними стандартами розробляє та впроваджує НПУ: інтернет-ресурс «Нотаріальна палата України», 05.04.2019. URL: <https://npu.ua/news/elektronnij-reyestr-notarialnix-dij-zamizhnarodnimi-standartami-rozroblyaye-ta-vprovadzhuye-npu/> (Дата звернення: 24.04.2023)

5. Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання реалізації експериментального проекту щодо поетапного запровадження Єдиної державної електронної системи е-нотаріату» від 29.12.2021 №1444-2021-п. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1444-2021-п#Text> (Дата звернення: 24.04.2023)